

“Vull que el lector s'identifiqui amb la víctima, no amb el personatge”

Jordi Tiñena (Barcelona, 1955) publica a Columna la novel·la *El mercant*. Un home que s'embarca en un mercant equivocadament, hi viurà un infern: és una presó secreta. L'autor té una llarga llista de novel·les i adaptacions de clàssics publicats.

—**Cal llegir la novel·la com una obra realista o simbòlica?**

—Simbòlica.

—**L'anècdota, per tant, és secundària i fins i tot pot ser inversemblant o exagerada?**

—Sí, evidentment. El rerefons de totes maneres és possible perquè les darreres notícies diuen que sí que hi ha presons secretes. La situació és extrema però el rerefons és factible. La novel·la no vol tractar d'una situació actual i concreta, sinó genèrica.

—**El que tot comenci quan el protagonista s'entesta a pujar a una nau i a quedar-s'hi encara que els mariners li diguin que s'ha equivocadament de vaixell, ha estat triat per indicar al lector que l'autor no busca la versemblança? Costa de creure en aquesta situació.**

—No. El fet que es quedi dalt de la nau és possible en un personatge que està irritat perquè el taxista s'ha perdut, i està confús, ofuscat. La idea fonamental no és aquesta, és que per atzar podem entrar en una situació irreversible i incomprendible, malgrat la confiança existent al món occidental, on tot està garantit i tots els drets estan vetllats. La idea és que qualsevol ciutadà pot ser desposseït de tots els drets dels quals se sent posseïdor, justament posseïdor.

—**Tot i trobar-se al mig de l'oceà, voleu que el lector pensi en la societat?**

—El lector pot optar per moltes vies d'interpretació. Jo el que puc dir és la meua intenció. Ha estat la de crear cercles d'angoixa i la narració en primera persona ajuda a traslladar al lector aquesta sensació de cercle, de tancament. Hi haurà lectors que hi veuran la qüestió de les presons secretes, però també la poden llegir com una metàfora de la vida quotidiana. El personatge viola un codi que desconeix i a partir d'aquí és castigat amb l'aïllament. No sap per què, ni com acabarà, ni tan sols pot conservar la seva identitat, perquè li prenen tot i nosaltres som el que ens envolta, també. Jo diria que el cas

TINA BAGUE

Jordi Tiñena publica la novel·la *El mercant*, a Columna.

és extrapolable a situacions de la vida normal en què no controlem els codis i som víctimes de poders que sí que els controlen.

—**Per què no se saben els noms dels personatges ni a quin país pertanyen?**

—Per contribuir a la creació d'aquest món borrós de la novel·la on predomina el concepte més que les formes.

—**També heu descartat la peripecia, l'enjòlit de l'aventura, per no suavitzar l'angoixa, el patiment, suposo.**

—Efectivament. La novel·la de-
fug dels extrems. D'una banda, de la truculència i la violència extrema, i de l'altra, de l'aventura. M'interessa més la reflexió moral. En un moment determinat la novel·la canvia de registre per explicar com s'ha produït la subversió de valors del personatge. Quan comença el llibre, és un ciutadà comú, de família benestant, que creu en els valors democràtics i al llarg de la novel·la, en trobar-se en

l'estranya situació, es pregunta com és possible que li passi això i acabarà actuant com han actuat sobre ell.

—**A diferència de Kafka, no el feu sentir-se culpable.**

—No. Ell és sempre innocent. Quan al final fa un acte bàrbar, el considera natural, conseqüència de la situació.

—**El personatge, perquè el símbol quedés clar, no podia ser massa peculiar, havia de ser corrent, no?**

—Sí. El personatge està dissenyat amb tota la neutralitat possible. És molt neutre, amb tota la intenció.

—**I això no té el perill de despersonalitzar-lo, d'allunyar-lo del lector?**

—No es tracta que el lector s'identifiqui amb una persona determinada, sinó amb una víctima que potencialment som tots.

—**Què vàreu tenir abans, la idea o l'anècdota?**

—La idea.

—**La idea, exactament, quina era?**

—El fet que en un món occidental on el ciutadà se sent tan segur, és fàcil deixar-lo en una situació d'absoluta indefensió. Després em va caldre un lloc d'aïllament i de seguida va sortir la idea del mercant.

Lluís Bonada